

21. andragoški kolokvij in sklepni dogodek projekta EPUO¹

Neformalno izobraževanje odraslih kot strategija odzivanja na spremembe

3. in 4. oktober 2017

Stavba Vertikala (Pipistrel Vertical Solutions), Vipavska cesta 2, Ajdovščina

Izhodišča za premislek in razpravo

Namen 21. andragoškega kolokvija je **premislek o neformalnem izobraževanju odraslih kot strategiji prilagajanja na spremembe družbe in narave**. Uveljavljeno polje dela je po skoraj petindvajsetih letih pred novimi izzivi, ki stopajo v ospredje razvojnih trendov tako doma kot v Evropi. Pestrost družbenih skupin in spreminjanje naravnega okolja ne izražata le globalnih mega-trendov, kot so npr. spremembe podnebja in migracije, temveč se na nacionalni ravni trenutno kažeta v obliki dveh obsežnih pojavov: velikopovršinske prekomerne namnožitve podlubnikov v gozdovih ter valov priseljenih neznanih ljudi. Ne gre za nova ali presenetljiva dejstva. Novi sta njihova dimenzija in oživiljena pozornost javnosti. Slovenija lahko svoj odziv naslanja na nekatere primerjalne prednosti, kot so npr. velika površina razmeroma nespremenjenega naravnega okolja, delujoče mikro-skupnosti, visoka raven blaginje in enakosti v družbi.

Na kolokviju želimo razmišljati o vlogi neformalnega izobraževanja pri vsakodnevem odločanju posameznika kot prilagoditvenemu odzivu na omenjene izzive. Še posebej zato, ker se odvija v času, ko se prav neformalno izobraževanje tudi sistemsko ureja. Uvodno predstavitev potencialov politike izobraževanja odraslih za prilagajanje na družbene spremembe bomo zato razširili z razmislekom o prilagajanju na vse hitreje spreminjanje narave. Katere spremembe imamo pri tem v mislih? Katere so prve izobraževalne lastnosti na tem področju? Kaj v tem kontekstu pomeni pojem »prilagajanje« in zakaj je zanj bistveno prav neformalno izobraževanje odraslih? To so vprašanja, ki jih bomo naslovili v tem segmentu kolokvija.

Spremembam se prilagaja vsak med nami kot posameznik. Državna raven kot odziv na okoljske izzive ponuja in spodbuja zavarovanja, energetska prenova stavb in mobilnosti, zelena delovna mesta, krožno gospodarstvo, migrantsko politiko, tudi možnost neformalnega izobraževanja. Rešitve so pogosto rezultat opazovanja, mednarodnega ukrepanja in procesov na globalni ravni. Urejena zakonodaja deluje na višjih ravneh kot večina vsakodnevnih ravnanj ljudi. Slednji ne želijo radikalnih sprememb, deloma zavračajo implementacijo rešitev, ki jih ponujajo strokovne in politične avtoritete.

¹ Projekt [Uresničevanje Evropskega programa za učenje odraslih \(EPUO\) 2015–2017 v Sloveniji](#).

Sofinancerji:

Vmesna raven – nižja od države, a višja od posameznika – je slabo poznana, a najbolj učinkovita, saj predstavlja dosegljiv kontekst tako državi kot posamezniku. Ne poteka le v institucijah, temveč po vsem prostoru in vsaj deloma v obliki samoorganizacije. Sinergije med ljudmi in avtoritetami ter premišljene, lokalnim okoljem prilagojene odzive zato pogosto zagotavljajo lokalne skupnosti ter organizirane oblike skupnosti če jim uspe povezati prostor, znanje in zaupanje. Taka konstelacija zmore spreminjati tiste dele ustaljenih vzorcev vedenja, ki so s spremembami neskladni, npr. ob suši omejiti nebrzdano potrošnjo vode, integrirati priseljene v razvoj v daljši perspektivi ter poleg stališč dajati tudi pobude oziroma razvoj soustvarjati. Postopno prilagajanje torej lahko učinkovito in hitro naslavljamo predvsem v neformalnem izobraževanju in z njim, ker so tu možni kritičen dialog, majhne spremembe ter (so)ustvarjanje novih rešitev za ozka grla razvoja.

Razvitost neformalnega izobraževanja v skupinskih in skupnostnih oblikah je verjetno pomembna primerjalna prednost Slovenije glede na druge evropske države. V tem kontekstu sta smiselna vedno nov premislek in vrednotenje dobrih praks pa tudi temeljnih elementov neformalnega izobraževanja. Neformalno izobraževanje v Sloveniji še ni del strategije odzivanja na spremembe, ki presegajo posameznika, lokalno in nacionalno skupnost, razpolaga pa že z referenčnimi odzivi nanje. Velja se zavedati tudi potencialnih nevarnosti neformalnega izobraževanja – kaotičnosti, uveljavljanja ožjih elit, da odločanje podredijo lastnim idejam in interesom, zastojkarstva, ki postopoma niža stabilnost skupnosti –, kar vse deluje v obratni smeri od zaželene.

Če se slabosti zavedamo in se jim hoté ognemo, lahko računamo na sinergije in vlogo neformalnega izobraževanja kot vmesnika pri delu, za razvoj lokalnega okolja (kot stalnici tega področja) in skupnostno rast – tudi v primeru prilagajanja na podnebne spremembe.

Ajdovščina kot prizorišče andragoškega kolokvija ni izbrana slučajno, ampak kot primer prilagajanja gospodarstva in izobraževanja novim izzivom ter kot primer dolgoletnega sistematičnega razvoja neformalnega izobraževanja. Spoznali bomo tudi primera Italije in Irske, ki razpolagata z referencami in prakso na tem področju ter ju pesti spremenjen vodni režim. Italijansko prestolnico je letos prizadelo pomanjkanje pitne vode, na Irskem pa je velikopovršinski okoljski izziv zlasti spremenjena porazdelitev in količina padavin.

Slovenija se sooča z obojim – z vse večjo sušnostjo in drugimi vremenskimi ekstremi ter spremenjeno porazdelitvijo padavin. Razvojni scenariji ji sicer ne napovedujejo preživetvene ogroženosti, kar pa ne opravičuje odlašanja ali obotavljanja s prilagoditvenimi ukrepi. Potencial dobrih praks neformalnega izobraževanja s tega vidika ni izkoriščen ter predstavlja izziv prihodnosti.

Pripravila: dr. Nevenka Bogataj, Andragoški center Slovenije

Ljubljana, 12. 9. 2017

Sofinancerji:

